

Kohtukuoleman kokeneen perheen kohtaaminen sairaalassa

Kohtukuolema koskettaa vuosittain noin 160 perhettä Suomessa. Kohtukuolemasta puhutaan silloin, kun lapsi kuolee kohtuun yli 22-viikkoisena tai yli 500 gramman painoisena. Perheen kanssa vauvan kuoleman kohtaavat eri ammattiryhmät, kuten neuvolan työntekijät, lääkärit, kättilöt, sairaalapastorit ja sosiaalityöntekijät.

Useimmiten vanhemmat kuulevat suru-uutisen sairaalassa, kun lapsen sydänääniä ei enää havaitakaan. Tieto lapsen kuolemasta on valtava järkytys, ja vanhemmat menevät usein shokkiin. Vanhempien voi olla vaikeaa uskoa tapahtunutta, ja erilaiset tunteenpurkaukset ovat luonnollisia. Joskus ne voivat kohdistua myös henkilökuntaan. Ammattilaisilta vaaditaan vaikeassa tilanteessa empaattisuutta, rauhallisuutta ja rohkeutta olla läsnä. Tietoa on hyvä antaa perheelle suullisesti, kirjallisesti ja kerraten. On tärkeää huolehtia siitä, ettei kumpikaan vanhemmista jää yksin.

Useimmat äidit toivovat synnytyksen pikaista käynnistämistä kuultuaan vauvansa kuolleen. Osalle ajatus kuolleen lapsen synnyttämisestä on ahdistava, ja toiveena saattaa olla keisarileikkaus. Normaalialatiesynnytystä kuitenkin perustellaan terveydellisistä syistä. Synnytyksen riipeä käynnistys näyttää vähentävän äidin ahdistusta. Synnytyksen jälkeen perhe tulisi sijoittaa muualle kuin tavanomaiselle lapsivuodeosastolle, jotta perheen ei tarvitse kuulla vauvan itkua tai nähdä vauvoja. Äidille tulee kertoa synnytyksen jälkeisistä oireista ja toipumisesta (esim. jälkivuoto ja maidonnousu, joka voidaan estää lääkkeillä).

Jos lapsen kuolinsyy ei ole ilmeinen, siitä ei kannata esittää mielipiteitä. Kuolinsyy selviää tutkimuksissa, tai joskus se jää kokonaan selviämättä. Vanhempien kanssa kannattaa keskustella useaan kertaan siitä, että lapsen kuolema ei ole heidän syytään.

Muistojen kerääminen

Kuolleen lapsen syntymää ei tule millään tavalla vähätellä tai koettaa pyyhkiä pois. On hyvä noudattaa normaaleja syntymän rutiineja, toki kysyen ja kunnioittaen vanhempien mielipiteitä. Shokissa vanhemmille itselleen ei välttämättä tule mieleen muistojen kerääminen lapsesta, tai ajatus muistoista saattaa tuntua mahdottomalta. Myöhemmin monet kuitenkin katuvat tätä, joten ammattilaisten tulisi aina rohkaista perheitä muistojen keräämiseen ja auttaa heitä siinä konkreettisesti. Vanhempia olisi hyvä valmistella kuolleen lapsen näkemiseen ja sylissä pitämiseen sekä muistojen keräämiseen jo ennen synnytystä ja synnytyksen aikana. Muistojen kerääminen lapsesta ja lapsen hyvästely on tärkeää huomioida myös esim. myöhäisten keskenmenojen ja geneettisten raskaudenkeskeytysten kohdalla.

Kun vanhemmat saavat vauvan syliinsä heti syntymän jälkeen, heidän on vielä mahdollista tuntea vauvan lämpö. Vanhempien on hyvä tutustua rauhassa lapseensa, sillä nämä hetket ovat ainutlaatuisia ja suremisen kannalta tärkeitä. Jos vanhemmat eivät halua pitää lasta sylissään, sitä

KÄPY

Lapsikuolemaperheet ry

voi ehdottaa heille muutaman tunnin kuluttua uudelleen. Myös esim. lapsen sisaruksille ja isovanhemmille on hyvä tarjota mahdollisuutta tulla katsomaan vauvaa. Olisi tärkeää, että lasta voisi käydä katsomassa myöhemminkin, vaikka useampaankin kertaan, ja tästä on hyvä keskustella vanhempien kanssa. Joissain sairaaloissa vanhemmille tarjotaan mukaan tueksi sairaalan kriisityöntekijä, kun he käyvät katsomassa lastaan patologian osastolla.

Vanhemmille voidaan tarjota mahdollisuutta osallistua lapsen pesemiseen ja kapalointiin. Lapsen mitat ja tiedot tulee kirjata ylös samalla tavalla kuin elävänä syntyneestä lapsesta. Vanhempia kannattaa rohkaista ottamaan useita valokuvia lapsestaan, ja heille voi ehdottaa myös yhteiskuvaa perheestä. Vanhemmille tulee tarjota mahdollisuutta ottaa lapsen jalan- ja kädenjäljet esim. pahville, paperille tai kipsimuottiin. Myös hiuskiehkuran voi ottaa muistoksi. Näitä muistoja voidaan kerätä muillekin läheisille. Vanhempia voi rohkaista pukemaan lapsensa haluamiinsa vaatteisiin.

Vanhemmille kannattaa kertoa siitä, että he voivat antaa lapselleen nimen. Jos kyseessä on vanhempien ensimmäinen lapsi, heidän kanssaan voi keskustella siitä, että nyt hekin ovat vanhempia, vaikka lapsi onkin kuollut.

Tuen pariin ohjaaminen

Vanhemmille tulee kertoa, minkä eri tahojen kanssa heillä on mahdollisuus keskustella ja mistä heidän on mahdollista saada tukea. Heille voi antaa esim. sosiaalityöntekijän, psykologin ja kriisipuhelimen yhteystiedot ja tarjota apua yhteydenottojen tekemisessä. Useissa sairaaloissa sosiaalityöntekijät tapaavat perheitä rutiinisti antaen psykososiaalista tukea ja ohjaten sosiaaliturvaan liittyen. Monet perheet haluavat tavata myös sairaalapastorin ja keskustella lapsen siunaukseen ja hautaamiseen liittyvistä asioista. Tärkeää on molempien vanhempien sekä muiden perheenjäsenten, kuten kuolleen lapsen sisarusten, tuen tarpeen huomioiminen.

Vanhemmat on hyvä ohjata vertaistuen pariin antamalla heille KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry:n yhteystiedot ja kysymällä heiltä lupaa antaa heidän yhteystietonsa KÄPY ry:lle. Tällöin KÄPY ry:n työntekijä ottaa yhteyttä suoraan lapsensa menettäneisiin vanhempiin viikon sisällä sairaalasta kotiutumisesta. Vanhemmat voi ohjata myös kohtukuolema.fi -sivustolle, josta löytyy tärkeää tietoa kohtukuoleman kokeneille perheille.

Synnytyksen jälkitarkastus on vanhemmille tärkeä tilaisuus keskustella ammattilaisten kanssa ja saada tietoa mahdollisesti selvinneestä kuolinsyystä. Myös vanhempien jaksamisesta ja tuen tarpeesta on hyvä keskustella kiireettömästi. Jossain sairaaloissa on käytäntönä, että jälkitarkastuksen yhteydessä vanhemmille tarjotaan myös mahdollisuutta keskustella sosiaalityöntekijän kanssa.

KÄPY

Lapsikuolemaperheet ry

Lähteet ja lisätietoja:

- Grek-Suihkonen, Miia & Laakko, Jenna (2011) Ohje kohtukuoleman kohdanneiden perheiden kohtaamiseen ja tukemiseen. Ohje perustuu Mikkelin ammattikorkeakoulussa tehtyyn opinnäytetyöhön ”Enkeliksi syntynyt”.
- www.kohtukuolema.fi
- Kuronen-Ojala, Minttu (2011) Revivalistiset ideat ja äitien toimijuuden mahdollisuudet pienen lapsen kuoleman kohtaamisessa sairaalainstituutiossa ja vertaistukiyhteisöissä. Pro Gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto.
- KÄPY ry:n kysely jäsenille ammattilaisten kohtaamisesta (2015)
- www.terveyskirjasto.fi
- www.tilastokeskus.fi

KÄPY

Lapsikuolemaperheet ry